

Toetsingscommissies euthanasie gaan meer 'naar de context kijken'

⌚ GISTEREN, 22:59

[BINNENLAND](#)

In gevallen waarin een euthanasieverklaring niet helemaal duidelijk is, zullen de toetsingscommissies voortaan ook naar de context kijken. Dat zegt de voorzitter van de Regionale Toetsingscommissies Euthanasie (RTE), Jacob Kohnstamm. "De rechter is helder: niet alleen kijken naar de letterlijke tekst, maar ook kijken naar de geschiedenis van een patiënt."

Hij liet eerder al weten dat hij het goed vindt dat de rechter [betrokken wordt in het euthanasiedebat](#). Het is volgens hem veel beter dat de rechter, en niet zijn toetsingscommissies, de piketpaaltjes slaat als het gaat om stervenshulp aan vergevorderd demente mensen.

Hoge Raad

Kohnstamm reageert op [de uitspraak van de rechter](#) vandaag, die een verpleeghuisarts die het leven beëindigde van een zwaar demente patiënt, ontsloeg van rechtsvervolging. Volgens de rechtbank in Den Haag is de euthanasie zorgvuldig en volgens de regels uitgevoerd en is er dus geen sprake van moord.

De uitspraak vergroot de waarde van de wilsverklaring. Bij een wilsonbekwame patiënt verifiëren of die nog steeds vasthoudt aan haar of zijn doodswens, is volgens de rechtbank niet noodzakelijk.

Kohnstamm vindt ook dat in gevallen waar nieuwe rechtsvragen spelen, de Hoge Raad uitspraak moet doen. "Als een arts naar eer en geweten euthanasie toepast, maar er spelen nieuwe rechtsvragen dan wil ik dat die vragen belanden bij de Hoge Raad. Dat we ze direct aan de Hoge Raad kunnen voorleggen. Dat zou voor iedereen rust geven; zonder verdachte, een snelle route zonder strafbankjes. Dat moet wettelijk geregeld worden."

Arts ontslagen van rechtsvervolging na omstreden levensbeëindiging
--

De 74-jarige patiënt in de euthanasiezaak waarin de rechter vandaag uitspraak deed, had een euthanasieverklaring ondertekend, maar gaf later wisselende signalen over haar doodswens. De arts besloot in overleg met de familie om in 2016 toch over te gaan tot levensbeëindiging, zonder dat de vrouw erover werd ingelicht. Twee onafhankelijke artsen hadden geoordeeld dat de patiënt ondraaglijk leed.

Huisarts Constance de Vries van het Expertisecentrum Euthanasie (voorheen Levenseindekliniek) is blij met de uitspraak. Ze noemt het zelfs een "feestdag" en moest bijna huilen. "Voor de patiënten die in deze situatie zitten, is het nu niet meer onmogelijk om euthanasie te krijgen."

Ondraaglijk lijden

Ze is blij dat euthanasie bij ondraaglijk lijden en vergevorderde dementie toch mag, onder bepaalde voorwaarden. "Vers twee is of artsen het willen doen, zoals deze arts het heeft gedaan. Maar wat absoluut noodzakelijk blijft, altijd, is ondraaglijk lijden dat echt overtuigend kan worden waargenomen. Deze uitspraak geeft ons bij het Expertisecentrum Euthanasie absoluut de bevestiging dat het mag en kan."

"De wilsverklaring is dus echt belangrijk", zegt De Vries. "Opgesteld als je wilsbekwaam bent. Daar kun je later op terugvallen, en ook je naasten. Het papier zegt iets over hoe een patiënt in het leven stond vóór de ziekte."

Toetsingsprocedure

Na het uitvoeren van een euthanasie, moet een arts altijd een verslag opstellen en daarin motiveren waarom hij of zij vindt dat aan de wettelijke zorgvuldigheidseisen is voldaan. Dat verslag en documenten van de lijkschouwer worden opgestuurd naar een speciale commissie, waar er vijf van zijn in Nederland: de Regionale Toetsingscommissies Euthanasie (RTE).

Als die documenten twijfels oproepen, kan de toetsingscommissie de arts oproepen om extra vragen te beantwoorden. Daarna geeft de commissie het oordeel 'Overeenkomstig de zorgvuldigheidseisen' of 'Niet overeenkomstig de zorgvuldigheidseisen'. Bij elke euthanasie met het oordeel 'onzorgvuldig' maakt de commissie een melding bij de Inspectie Gezondheidszorg en het College van procureurs-generaal. Die instanties oordelen dan ieder voor zich welke stappen ze willen ondernemen.

Zorgvuldigheidseisen

Het OM vindt - in tegenstelling tot de rechter - dat de arts over de levensbeëindiging in gesprek had moeten gaan met de patiënt. Ze heeft dat niet gedaan en daardoor is niet voldaan aan de zorgvuldigheidseisen in de wet, zegt het OM. De arts diende de vrouw een kalmeringsmiddel toe in de koffie, zonder dat ze dat wist. Haar familie was er wel van op de hoogte.

"Opvallend is dat een grote groep artsen heel kritisch waren over het verdovende middel in de koffie net voorafgaand aan de euthanasie. Maar de rechter ziet dat ook als medisch zorgvuldig handelen", zegt De Vries.

Euthanasie bij vergevorderde dementie waarbij de patiënt wilsonbekwaam is, of als er twijfel bestaat over de wilsbekwaamheid van de patiënt, komt zelden voor. Van de bijna 62.000 keer dat in Nederland euthanasie plaatsvond sinds de invoering van de euthanasiewet in 2002, gebeurde dat slechts in vijftien gevallen.